
Magyary Ágnes

NYARALÁS

Mint könnyed sóhaj rezgő nyárfalevélen, úgy lebegett a hulla a tó felszínén. Mindenki azonnal összegyűlt a parton, és ki kíváncsian, ki pedig sópánkodva figyelte, ahogy kihúzzák az elhunytat. Ott aztán lett nagy sírás-rívás.

Szandra kissé távolabb állt, onnan nézte az eseményeket. Amióta az apja a múlt évben félholtra verte a szomszéd bácsi temetése után, tartózkodott mindenféle véleménynyilvánítástól. A szomszédjuk egy nap lefordult a létra legmagasabb fokáról, és néhány óra szenvedés után örökre átadta lelkét teremtőjének. A temetésére nemcsak az ő falujukból, de még a környező településekről is özönlöttek az emberek. Az asszonyok szívszaggatóan zokogtak, az özvegy a férje után akart ugrani a sírba, úgy kellett visszatartani, amikor Szandra meglátta a szomszédjuk lelkét a sír felett lebegni.

– A megboldogult most jött rá, hogy hitvese a fél faluval összefeküdt a háta mögött – nyilatkozta ki a lány, mint valami kéretlen próféta.

Az asszonyok abbahagyták a sírást, a pap kiejtette a kezéből a Szentírást, a szomszéd bácsi lelke felkiáltójelként himbálózott a gyászolók felett. A nők egy kis idő múlva magukhoz tértek, és gyászuk szinte azonnal harraggá változott, amely feltartóztathatatlan árként csapott le a vigasztalhatatlan özvegyre. Azok a kezes bárányok, akik még néhány perccel korábban együtt sírtak a szenvedővel, felbőszült fúriaként csaptak le a fehérmájú perszónára, és nyoma sem volt az együttérzésnek, amikor dühösen rángatni kezdték a haját, a kezét, a ruháját és kétes erkölcsait. Másképpen szólva, úgy rázták, mint Krisztus a vargát. Mintha minden korábbi vagy jövőbeni ballépését ki akarnák űzni belőle.

A pap zavarba jött, de mivel alapvetően teszetosza ember volt, azon tépelődött, hogy mit is ír elő az egyházi törvénykezés az ilyen esetekre: folytassa az imádkozást, mintha mi sem történt volna, vagy intse meg híveit a helyhez és az alkalomhoz nem illő viselkedés miatt. Közben egyre jobban elfajult az asszonyok verekedése, és az özvegy végül mégis csak beugrott a sírba, na, nem végső elkeseredésében, hanem menedéket keresve a megvadult amazonok elől. De azoknak az istentelen nőszemélyeknek semmi sem volt szent, és ők is az özvegy után ugrottak, hogy a sírban folytassák azt, amit korábban elkezdtek. A koporsó azonban ekkora súlyt már nem bírt elvisel-

ni, és nagy reccsenéssel betört a teteje, úgyhogy a szomszéd bácsinak a nyitott sír felett lebegő lelke fájdalmasan felnyögött.

A férjek egykedvűen és elmélyülten tanulmányozták a cipőjük orrán éktelenkedő sarat, amelyet a temetőben szedtek össze. Annyit azért ők is megtanultak hitvesi egységben töltött éveik alatt: aki rossz fát tett a tűzre, az jobb, ha szépen csendben marad, és kerüli a feltűnést. A pap közben mégis úgy döntött, hogy az a legbölcsebb, ha úgy tesz, mintha semmi sem történt volna, és egyszerűen folytatja a gyászszertartást.

Amikor hazaértek, Szandrát az apja úgy elverte, mint a lovat. A kis testvérei és édesanyja nem mertek közbelépni. A lány napokig nyomta utána az ágyat, és annyira rosszul nézett ki, hogy még a papot is elhívták – biztos, ami biztos. Isten szolgálja feladta az utolsó kenetet, megette a számára kikészített húsgombócokat savanyú káposztával, megivott a házigazdával egy pohárka pálinkát, majd részvétet nyilvánítva a családnak, távozott. Azonban Szandra nem halt meg, de megszívlelte apja figyelmeztetését, és többet nem szólt egy szót sem látomásairól.

Amikor először mentek a tóhoz, a lány órákig szóhoz sem jutott. Egyszerűen nem értette, hogy az emberek miért lubickolnak, halászatnak és sütögetik a húst a parton olyan önfeledten, miközben a tavat övező hegyekig sem lehetett ellátni a víz felett árként úszó lélektömegetől. A gyerekek boldogan ugrottak fejeseket. Szandra még a víz közelébe sem akart menni, mert még azt is szentségtörésnek érezte, inkább távolról figyelte a nyaralók oktalan boldogságát. Semmilyen formában nem volt hajlandó részt venni ebben a komédiában. Semmi pénzért nem evett volna a húsból, amelyet annak a holtak lelkével tele tónak a partján sütöttek. Nem vett fürdőruhát, és inkább a hegyoldal járta, semhogy akár a lábfejét is belemártotta volna a vízbe. A halakra, amelyeket kifogtak, rá sem bírt nézni. Inkább kigyalogolt a hegyoldalba, ahol egy elhagyott temetőre lelt, sok kereszttel és egy korhadt körtefával. Leült a fa tövébe. Onnan próbálta megérteni az eseményeket.

Ugyanis a tó úgy gyilkolta a nyaralókat, mint jól táplált sorozatgyilkos, aki beszabadult egy tölgyfás park közepén elterülő öregek otthonába. Senki sem gyanakodott a sok haláleset miatt, és miután kihúzták a vízből az elhunytakat, minden ugyanúgy ment tovább: hangosan szólt a zene, és terjengett a sült kolbász vidám szaga. Mintha semmi sem történt volna, és mintha a világ legtermészetesebb dolga volna egy olyan tóban fürödni, amelynek a közepéből egy templom tornya emelkedik ki. Ezt mindenki láthatta.

Azt már nem, ahogy a keresztről egymás után ugráltak le a nyugodni nem tudó lelkek a vízben úszkálókra, és akik nem voltak kellően szeren-

csések, és telibe találták őket, azok a következő pillanatban már megváltozott minőségükben lebegtek a felszínen.

Szandra egy percig sem sajnálkozott a balesetek miatt, csak abban nyert megerősítést: ki kell mentenie kedvenc kistestvérét ebből a veszélyből. Picur volt az egyetlen lény a családjában, akit igazán szeretett. Öccse még csak hatéves volt, de már ötévesen közölte otthon, hogy mostantól kezdve ő lesz a család feje, és minden fontos kérdésben ő fogja meghozni a döntéseket. Erre persze semmi szükség sem volt, mert családjuk megvadult csónakként hanykolódott az élet tengerén, evezők nélkül, úgy, hogy a réseken keresztül ömlött be közben a víz. Ebben a helyzetben nem arról volt szó, hogy ne lett volna szükség valakire, aki kikémelelné a látóhatáron a biztonságot jelentő szárazföldet, inkább arról, hogy senkiben fel sem merült még kósza gondolatként sem, hogy másképp is lehetne élni az életet. Picur megvonta vállát szülei értetlenségét látva, akik bénultan álltak határozottsága előtt, és legalább olyan zavarodottan néztek gyermekükre, mintha idegen nyelven szólt volna hozzájuk. De az öntudatos hatéves nem sokat foglalkozott velük, visszament az udvarra, majd baltával a kezében vidáman énekelte az egyházi énekeket.

Szandrát már akkor rossz érzések töltötték el, amikor apja régi főnöke meghívta őket a tó partján lévő vikendházába. A szülők persze fellegekben jártak, de ők sosem láttak tovább az orruknál. Picurnak mindegy volt, csak a baltáját vihesse magával, két kis húga pedig vakon követte a pusztulásba birka apjukat. Így kerekedtek fel, hogy eljussanak saját végzetükhöz.

Szandra először csak óvatosan fejtette ki, hogy Picurnak nem kellene egyedül a víz körül ólálkodnia. Apja válasz helyett hatalmas pofont osztott ki legnagyobb lányának, és ezzel a család lezártnak tekintette az ügyet. Szandra gondterhelt szívvel figyelte öccse minden lépését, és amikor az véletlenül beleejtette kedvenc baltáját a tó vizébe, majd meggondolatlanul utána ugrott, Szandra bukdácsolva rohant le a hegyoldalról, annak a korhadt körtefának a tövéből, ahonnan szemmel szokta tartani Picur ténykedését.

– Átkozottak, átkozottak! – kiabálta a lány a Picur köré gyülekező szellemeknek, mert a félelem esztelen viselkedésre sarkallja az embereket.

Szíve a torkában dobogott. Szerencsére mire lejutott a partra, Picur már ott állt kezében a baltájával, mint egy ázott veréb – bár azoknak csak a leg-ritkább esetben jut a birtokukba egy ilyen szerszám. Apja egykori főnökének fia – a kis R., ahogy mindenki hívta – húzta ki a vízből mindkettőt: a kisfiút és a baltát. Szandra ki nem állhatta. Hatalmas tökfeknek tartotta. Ezenkívül kiállhatatlannak, nagyképűnek és rém idegesítőnek. Így aztán

csak a foga között kiszűrődő morgással köszönte meg a jókor jött segítséget, és idegesen ráncigálta fel Picurt a hegyoldalba, minél távolabb az elátkozott helytől. Amikor felértek a korhadt fához, és hisztérikusan cibálni kezdte a kistestvérét, kikényszerítve belőle azt a fogadalmat, hogy soha életében közelébe sem megy a tónak, szólalt meg a háta mögül egy hang:

– Hagyd azt a gyereket!

Apjuk régi főnöke nagy hatalmú ember volt, aki valamiféle ismeretlen eredetű aberrációból adódóan mindig számon tartotta a családjukat. Ez jobbára azt jelentette, hogy nagylelkű gesztusokat tett, amiért nekik mérhetetlenül hálásnak kellett lenniük. Szüleik fehér blúzt adtak rájuk, és vasárnap délután átvitték őket R. elvtárs házába, ahol a házigazda egy elnyútt fotelbe terpeszkedve sörözgetett, hatalmas, szőrös hasát vakargatva. Egyenként kellett neki kezét csokolniuk. Szandra már akkor is kihúzta a gyufát, amikor fennhangon azt mondta:

– Ez egy gonosz bácsi, nem érdemli meg, hogy megcsókoljam.

Szerencsére R. elvtárs nem tartozott az érzékeny lelkek közé, és még mielőtt Szandra egy hatalmas nyaklevest kaphatott volna, röhögve mondta:

– Hagyjátok a gyereket, igazat beszél.

Aztán pár év múlva már nem R. elvtárs volt, hanem R. úr, a sikeres üzletember, aki nem feledkezett el róluk – bár azt Szandra nem bánta volna –, és neki köszönhetően ők is eljutottak nyaralni. Cserébe minden este végig kellett hallgatniuk R. úr előadását a gyors meggazdagodás bombabiztos módjáról, valamint az élehetetlen emberekről, akik a saját mulyaságuknak köszönhetik csak, hogy nem viszik semmire az életben. Ilyenkor mindig jelentőségteljesen nézett Szandra apjára, aki egyetértően bólogatott. A lánynak hányingere volt. Így aztán, amikor R. úr élettelen teste bukkant fel a gyilkos tó felszínén, nagy megkönnyebbülést érzett. Örülni nem mert, tartva apja esetleges retorzióitól.

Úgy tűnt, nemcsak a lánynak, hanem a nyugodni nem tudó lelkeknek is jót tett R. úr túlvilágra való váratlan távozása, mert alighogy széttárt lábakkal és karokkal, mint boncolásra előkészített béka, körözni kezdett a vízből kimagasló templomtorony körül – csak annyi volt a különbség, hogy R. úr fejével lefelé várakozott a végső transzcendens felülvizsgálatra –, a szellemek eltűntek. Szandra többet egyet sem látott belőlük. Mintha végre megtalálták volna végső nyugalmukat. Vagy máshol akadt dolguk. A lány mindenestre érezte, annak az utálatos embernek a halálával valami a helyére billent a teremtésben. Lehet, hogy csak egy képzet vált valósággá, vagy pont fordítva: foszlott szerte örökre, de tény: valami végérvényesen megváltozott

ott a tó környékén. Persze, ezt Szandrán kívül senki sem vette észre. Talán egy kicsit az a tökfej, aki nem átalott tapintatlan módon utánuk menni a körtefához.

A nyaralók egy kicsit siratták azt a rémes embert, majd visszatértek korábbi elfoglaltságaikhoz: a horgászashoz, vidám úszkáláshoz, hússütéshez.

A kis R. jött ki a hegyoldalba Szandra után, és oktatta ki, mit kell tennie a saját öccsével. Szandra senkit sem szeretett jobban a világon, mint Picurt, és majd meghasadt a lelke, hogy úgy kellett felráncigálnia a számára legkedvesebb személyt a korhadt körtefa tövéhez. De az ég küldte R. úr fiát. Így akkora pofont adott a fiúnak, hogy a szemközti hegyoldal visszahangozta vissza.

– Gyűlöllek – kiabálta a lány, mivel Picurt nem akarta bántani, de valakinek mégiscsak meg kellett bűnhődnie amiatt, amit jobb híján életnek hívunk.

– A tó alatt egy falu áll – mondta a fiú, bár senki sem kérdezte.

A lány hallgatott, Picur a baltájával játszott.

– Apám eresztette rájuk a vizet – tette még hozzá, de Szandrának semmi kedve nem volt társalogni.

Ez a haláleset annyiban mégis csak különbözött az összes többitől, hogy kijött néhány hivatalnok, és kikérdezte a fürdőzőket.

– Meg vannak elégedve a vízzel? – kérdezte egy öltönyös, aki télapós nyakkendőben érkezett, és nem győzte törölgetni verejtékező homlokát. A nyaralók nagyon elégedettek voltak. Aztán még ilyeneket is kérdeztek:

– Finomak a tóban fogott halak?

– Nagyon – válaszoltak egybehangzóan az ottlévők. Ezt gondosan bejegyezték egy nagy könyvbe, majd elhajtottak.

*

Ez már szinte lényegtelen, de R. úr temetése azzal kezdődött, hogy Szandrát megint megverte az apja, csak úgy előzetesként, a bajt megelőzendő, majd bezárta a faskamrába. Szó sem lehetett róla, hogy ő is velük menjen a nagy eseményre. Így a lány otthon maradt, és nem is történt semmi érdekes, csupán csak annyi, hogy épp amikor Szandra elszenderült volna, megjelent R. úr. A túlvilági lét nem sokat javított a modortalanságán, ugyanolyan faragatlan tuskóként viselkedett, mint korábban.

– Én magam sem gondoltam volna – kezdett bele R. úr, miközben kényelmesen elhelyezkedett a bakon –, hogy ez ilyen. De azt hiszem, elég nagy zűrbe keveredtem, és csak te tudsz segíteni rajtam.

Szandra semmit sem értett, csak azt, hogy ez a fajankó pofátlanul ott-hagyott csapot-papot és gyászolót, hogy – szokás szerint – a saját érdekei után járjon. A lány nem foghatta fel, hogy ez miképpen lehetséges, de ugyanakkor jól tudta, hiábavaló olyan titkokat fürkészní, amelyek úgysem fedik fel valódi lényegüket. Mivel nem jutott semmi jobb az eszébe, inkább behunyta a szemét, azt gondolva, így megszabadul kellemetlen látogatójától és a kínos helyzettől. Ezzel egy időben mélységesen el is szégyellte magát, hiszen rájött: ugyanúgy viselkedik, mint a szülei. Legszívesebben felképzte volna a szemtelen szellemet. De mivel ez nem volt lehetséges, inkább azon dühöngött, hogy nincs nevésegesebb dolog a halálnál, és az ember még azt sem tudja rendesen végigcsinálni, mert ugyan nem véletlenül szegez be az elhunytakat a koporsóba, és dobna rájuk több mázsa földet, utána mégis úgy járjanak-keljenek a világban, mintha mi sem történt volna.

A halál egy tükör – gondolta a lány –, amelyben viszontlátjuk magunkat. Valóságosnak tűnik a képmás, azonban mégiscsak az eredeti utánczata. Súlytalan és élettelen ócska koppintása annak a másiknak, amelyik az életben sürgölődött.

– Meg kellene semmisíteni a tükröt – mondta fennhangon Szandra –, és akkor azonnal megszűnnek a problémáim. Apámnak végeredményben igaza van, a végén tényleg papot kell hívni, hogy kiűzze belőlem az ördögöt.

De még mielőtt végképp pusztulásba ragadta volna az önmarcangolás, valaki finoman kopogott a fáskamra sok lakatra zárt ajtaján.

– Én vagyok az – suttogta egy hang.

Szandra először azt hitte, Picur jött vizsgálásképp, de aztán rájött, hogy csak a megboldogult tökkelütött fia settenkedik börtöne körül.

– Szandra – sutyorogta az az ostoba, hiszen mindenki a temetésen tolongott, mert akkora esemény volt R. úr elmúlása, hogy az emberek szemébe örömkönyeket csalt, és sokaknak adta vissza a reményt: van még igazság a földön, és a gonoszak végül csak elnyerik méltó büntetésüket. Persze, senki sem lett volna olyan felhőtlenül boldog, ha csak felét látják annak, amit a lány.

– Szandra – kötötte az ebet a karóhoz a fiú a fáskamra ajtajában –, elhatározásra jutottam. Azt akarom, hogy te legyél az első, aki megtudja: pap lesz belőlem.

R. úr a szívéhez kapott, és ha nem lett volna földi léte olcsó koppintása, akkor bizonyára holtan rogyott volna össze. Szandra elérkezettnek látta az időt, hogy végérvényesen megtapossa apja megszégyenítőjének tükrét.

– Ez nagyszerű – kiáltotta a lány –, és biztos vagyok benne, ha édesapád élne, ő is pont ezt szeretné.

Erre a mondatra, mint valami isteni igazságszolgáltatás, az egyik farakás leomlott, és majdnem maga alá temette a lányt. Pedig semmi más nem történt, mint hogy R. úr kétségbeesésében a szép sorjában egymásra rakott tűzifákba verte a fejét kemény kőfal hiányában.

– Tévedsz – mondta a fiú –, sosem egyeztet volna bele, és én sosem merem volna bevallani neki, hogy inkább ezt a hivatást választom, és így nem lesznek unokái, akik megörökölhetik a birodalmát.

– A halál megváltoztatja az embert – hazudta a lány, és ő is érezte: ekkorra lódítást már nem fog kibírni a fáskamra, amely szinte azonnal rázkódni kezdett, mivel az elhunyt őrjöngött, miközben nagyon csúnya szavakat kiabált, amelyekkel jobbra Szandrának és nőrokonainak a laza erkölcsére tett nem túl dicsérő megjegyzéseket. De mindez már hiábavaló volt. Semmit sem tehetett, hiszen kevesebb súllyal bírt már a világegyetemben, mint egy porszem.

– Ti nem is vagytok katolikusok – próbálta Szandra megmenteni családi vagyonuk olyan gyenge lábon álló darabját, mint a fáskamra.

– Mi nem vagyunk semmik – válaszolta a tökfő –, de az egyik nagyanyám az volt. Szerinted ezzel jóvátehetem apám tetteit?

Szandra csapdába került. Jól tudta, egyetlen gyereknek sincs köze ahhoz, hogy mit tesznek a szülei. Hiszen azok utódaik véleménye és helyeslése nélkül cselekszenek. Így aztán, ha valaki ártatlan ősei vétkeiben, azok a leszármazottak. De ők mégis úgy érzik, hogy igenis közük van hozzá, és ezt hívjuk érzelmeknek, amelyekről tudjuk, hogy nélkülöznek minden logikát. Egyszóval Szandra nem tehetett mást, mint hogy füllentsen, amelybe amúgy remekül belejött. Száján könnyedén röppentek ki a csalfa szavak, mint kakukkfőókák az idegen fészekből.

– Igen – mondta a lány –, mind semmissé teheted.

A tó vize vészesen apadni kezdett. A torony egyre jobban kiemelkedett.

Az özvegy a következő években is meghívta őket a partra, ahol egyre kevesebb nyaraló volt a vízállás miatt. Egyedül érezte magát, és neki is, mint a megboldogultnak, hallgatóságra volt szüksége. Évtizedek elnyomása után úgy ömlöttek belőle a szavak, hogy abból újra fel lehetett volna tölteni a falut vízzel.

Aztán egy nyáron végképp kiszáradt a tó. Felbukkantak a házak romjai. De addig a templom már összeomlott, R. úr fia felszentelt pap lett, és nem vitte tovább a családi érvonalat, ők meg többet nem jutottak el nyaralni sehova.